

Raadsvoorstel

Onderwerp	: Actualisatie beleid en kaarten Archeologie	Raadsvergadering	: 19 april 2022
Nummer(agenda)	:	Commissie 1	: Ruimte
Registratienummer	: bb22.00168	Datum	: 5 april 2022
Registratiecode	: 	Commissie 2	:
Auteur	: Nancy van der Zande	Datum	: 17 februari 2022
Status	: Openbaar	B&W-vergadering	: 22 februari 2022
Persgesprek	: 23 februari 2022	Portefeuillehouder	: J.J. Driessen

Samenvatting

De zorgplicht voor archeologische waarden is een taak van de gemeente. Initiatiefnemers worden bij bodemingrepen verplicht rekening te houden met de bekende archeologische waarden en de te verwachten archeologische resten. Hiervoor heeft de gemeenteraad in 2010 gemeentelijk archeologiebeleid opgesteld. Archeologie heeft een plaats gekregen in onze bestemmingsplannen en de erfgoedverordening. Sinds de vaststelling van het beleid hebben vele archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Op deze wijze is de kennis verhoogd en zijn de kaarten aan actualisatie toe.

De geactualiseerde kaarten zijn inmiddels gereed en kunnen vastgesteld worden.

Door de opgedane kennis kan daarnaast een wijziging worden doorgevoerd in het beleid ten aanzien van de onderzoeksplicht.

Besluit om

1. De Archeologische waarden- en verwachtingenkaart (bijlage at22000394), de Archeologische beleidskaart (bijlage at22000395) en het bijbehorende rapport (bijlage at22000396) vast te stellen;
2. Een wijziging door te voeren in het vrijstellingenbeleid ten aanzien van de onderzoeksplicht zoals aangegeven in Hoofdstuk 5 van het rapport bijlage at22000396;
3. Een herziening voor te bereiden van onze bestemmingsplannen waarin de nieuwe beleidskaart en de wijziging ten aanzien van de onderzoeksplicht worden geborgd.

Inleiding

Archeologie is de wetenschap die zich bezig houdt met de in de bodem aanwezige resten van menselijk handelen in het verleden. Archeologie is daarmee een deel van het bredere begrip 'cultuurhistorie'.

Archeologische sporen en voorwerpen vormen een niet aanvulbare voorraad gegevens uit ons verleden. Daarmee is het anders dan bijvoorbeeld natuur, dat tot op zekere hoogte in staat is zich te regenereren. Archeologische sporen en vondsten bevinden zich meestal in lagen die gekoppeld zijn aan de geschiedenis van het landschap. In principe liggen de oudste sporen het diepst, en de meer recente sporen het dichtst onder het maaiveld.

De fascinatie voor zijn verleden is een typisch menselijke eigenschap. Het draagt bij aan zijn identiteit en plaatsing in een kleine of grotere context. Het is aan de gemeenten om een beleid te maken dat de zorg voor het archeologische erfgoed regelt zonder dat dit conflicteert met bijvoorbeeld de ontwikkeling van een gemeente. Daartoe is het van belang dat de belangen van de archeologie reeds vroegtijdig meegewogen worden in het planologische proces.

Sinds 5 oktober 2010 heeft Beuningen beleid hiervoor (bijlage 1. BW10.01314).

Beoogd effect

Actualisatie van de archeologische waarden-, verwachtingen en beleidskaarten. Alsmede bijstelling van het archeologiebeleid.

Argumenten

1. *De Archeologische kaarten zijn geactualiseerd.*

Omdat het aantal archeologische onderzoeken, sinds de vaststelling in 2010 van het beleid en van de huidige kaarten, enorm is gestegen, is het zaak om de archeologische vindplaatsen- en verwachtingskaart te actualiseren. In opdracht van de gemeente Beuningen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in 2021 een actualisatie doorgevoerd van de gemeentelijke archeologiekaarten. Dit gaat om de verwachten- en waardenkaart. En als vertaling daarvan naar beleid is de beleidskaart aangepast, waarbij ook een advies wordt gegeven over aanpassing van het beleid ten aanzien van de onderzoeksplicht bij bodemingrepen (bouwen en/of graven).

Archeologische waarden- en verwachtingenkaart.

Het gaat hierbij om het bijwerken van de bestaande kaartgrenzen alsmede het bijwerken van de achterliggende databestanden met nieuwe/aanvullende archeologische en landschappelijke (geomorfologische) gegevens en inzichten. (Bijlage 2 at22000394).

De archeologische beleidskaart (bijlage 3 at22000395) is een beleidsmatige uitwerking van de geactualiseerde archeologische waarden- en verwachtingenkaart (bijlage 2). De archeologische beleidskaart dient als afwegingsinstrument (onderlegger) bij processen in de ruimtelijke ordening. De beleidskaart kan juridisch-planologisch worden verankerd bij het opstellen van (nieuwe) bestemmingsplannen en beheersverordeningen conform de Wro. En dient ook als onderlegger bij de opstelling van het Permanente Omgevingsplan (Pop) onder de Omgevingswet.

2. *De geactualiseerde kaarten geven aanleiding tot een versoepeling van de regels ten aanzien van de onderzoeksplicht.*

Het is aan de gemeenten om een beleid te maken dat de zorg voor het archeologische erfgoed regelt zonder dat dit conflicteert met bijvoorbeeld de ontwikkeling van een gemeente. Daartoe is het van belang dat de belangen van de archeologie reeds vroegtijdig meegewogen worden in het planologische proces. Sinds 5 oktober 2010 heeft Beuningen beleid hiervoor (bijlage 1. BW10.01314).

Het doel van het in 2010 vastgestelde beleid is om het belang van archeologie in Beuningen nogmaals te onderstrepen en op een heldere manier duidelijkheid te verschaffen in situaties waarbij archeologische waarden en ruimtelijke ontwikkelingen kunnen conflicteren. Op die manier kan tijdig rekening gehouden worden met archeologie en kan deze eventueel in de ruimtelijke plannen worden ingepast. Dit zal uiteindelijk kosten- en tijdsbesparend werken. Daarnaast worden archeologische resten beter beschermd bij ruimtelijke processen in de gemeente Beuningen. Dit beleid is geborgd in onze bestemmingsplannen door het leggen van bestemmingen archeologie met daaraan regels gekoppeld betreffende de onderzoeksplicht. Ook zijn er vrijstellingsregels opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van archeologisch onderzoek wat zorgt voor een lastenverlichting voor de initiatiefnemers.

In dit advies wordt voorgesteld de vrijstellingsregels voor de onderzoeksplicht te herzien, namelijk te versoepelen.

In het overgangsrecht van de Erfgoedwet wordt een algemene vrijstellingsgrens, van 100 m² en 30 cm diepte, genoemd voor het archeologisch vooronderzoek. De gemeenteraad kan een hiervan afwijkende oppervlakte en diepte vaststellen en heeft dat binnen het beleid van 2010 ook gedaan.

De voorwaarde die daaraan door de wetgever wordt gesteld is dat een aangepast vrijstellingsbeleid met archeologisch-inhoudelijke redenen moet worden onderbouwd en gemotiveerd én in het belang van de archeologische monumentenzorg moet zijn.

Zo zijn in 2010 voor de gebieden met een lage verwachting de regels voor de onderzoeksplicht soepeler vastgesteld dan de erfgoedwet voorschrijft. Namelijk: niet voor ingrepen vanaf 100 m² was men verplicht onderzoek te doen, maar vanaf 2000 m².

Er is nu aanleiding de regels verder te versoepelen.

Uit het rapport van RAAP blijkt dat in de kleinere onderzoeksgebieden zelden ook daadwerkelijk archeologische resten worden aangetroffen. De grens, wanneer onderzoek nodig is, kan daarom omhoog worden bijgesteld.

In onderstaande is het advies van archeologisch bureau RAAP samengevat:

- a. Voor de wettelijk beschermde monumenten, AMK-terreinen, historische erven, oude woongronden en gemeentelijke vindplaatsen en voor de zones direct rondom de bekende vindplaatsen wordt geadviseerd om de nu gehanteerde en in de Erfgoedwet genoemde ondergrenzen te handhaven. Geen verandering met het huidige beleid.
- b. De ondergrens van 100 m^2 in alle gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde bij te stellen naar 250 m^2 .
- c. De grens van 2000 m^2 in middelmatige verwachtingszones te wijzigen naar 2500 m^2 (0,25 ha).
- d. De grens van 2000 m^2 in lage verwachtingszones te wijzigen naar 5000 m^2 (0,5 ha).
- e. Bij wijziging van bestemmingsplan het gehele perceel/plan als uitgangspunt te nemen bij de bepaling of archeologisch onderzoek nodig is of niet, uitgaande van de genoemde vrijstellingen, zoals nu ook de praktijk is.

3. *Het aangepaste beleid moet juridisch geborgd worden in de ruimtelijke plannen.*

In de geldende bestemmingsplannen zijn regels opgenomen ten aanzien van de onderzoeksplicht bij bodemingrepen zoals bouwen en graven.

Hierin is ook bepaald in welke situaties een onderzoek niet noodzakelijk is.

Deze regels zijn gebaseerd op het beleid uit 2010 en de kaarten die destijds zijn gemaakt.

Na een wijziging van het beleid en de kaarten, moet een wijziging van de juridische regels daarop volgen.

Dit kan onder de wet ruimtelijke ordening alleen door het herzien van de bestemmingsplannen.

Dit is mogelijk met een zogenaamd paraplu-plan, dat als het ware een deken legt over alle bestemmingsplannen, met de nieuwe regels. (zoals dit ook gedaan is met ons parkeerbeleid, paraplu-plan-parkeren). Nog dit jaar, voordat de Omgevingswet in werking treedt, zal een ontwerpbestemmingsplan ter inzage worden gelegd.

Zodra de Omgevingswet in werking treedt maken deze regels automatisch deel uit van ons tijdelijke omgevingsplan (het TOP). Deze regels moeten voor 2030, net als de rest van de ruimtelijke regels worden omgezet naar een Omgevingsplan volgens de Omgevingswet (het POP).

Kantttekeningen

Nvt

Financiën

Voor het actualiseren van de archeologische kaarten en het rapport, heeft de gemeente een subsidie ontvangen van de Provincie, onder de voorwaarde dat de kaarten voor 31 maart as, op internet worden geplaatst. De kosten van de bestemmingsplanwijziging komen te laste van de kostenpost 'bestemmingsplannen'.

Tijdspad

Nvt

Duurzaamheid

Nvt

Communicatie

Voor het actualiseren van de archeologische kaarten en het rapport, heeft de gemeente een subsidie ontvangen van de Provincie, onder de voorwaarde dat de kaarten voor 31 maart as, op internet worden geplaatst. De kaarten worden na uw besluit als concept op de gemeentelijke website geplaatst. Omdat de

gemeenteraad de kaarten en het rapport dan nog niet heeft vastgesteld wordt dit erbij vermeld. Na vaststelling zal de webpagina dan worden aangepast. Er bestaat geen mogelijkheid bezwaar aan te tekenen. Deze mogelijkheid bestaat wel tijdens de bestemmingsplan procedure.

Evaluatie

Het rapport gaat uit van de huidige praktijk van toetsing en methodiek en van de huidige inzichten in de aard van het archeologisch bodemarchief. Mocht die toetsingspraktijk veranderen, of mochten de inzichten veranderen, dan zal mogelijk een andere afweging noodzakelijk zijn.

Doet zich dit niet eerder voor dan is een volgende actualisatie over 10 jaar wenselijk.

Bijlagen

1. Vastgesteld beleid 2010, BW10.01314;
2. De geactualiseerde Archeologische waarden- en verwachtingenkaart, at22000394;
3. De geactualiseerde archeologische beleidskaart, at22000395;
4. Het bijbehorende rapport met advies, at22000396.

Burgemeester en wethouders,

Dyanne Kocken
secretaris

Daphne Bergman
burgemeester

Besluit d.d.